

HERCE, Enric. *Girona, cuina a cuina*. Barcelona: Isard, 2000. 240 p.

Institut Català de la Salut. *Activitat 1998, direcció d'atenció primària Garrotxa, Ripollès i Pla de l'Estany*. Barcelona: Institut Català de la Salut, 2000. 38 p.

Institut Català de la Salut. *Activitat 1999, Atenció Primària Girona, Barcelonès Nord i Maresme*. Barcelona: Institut Català de la Salut, 2000. 1 CD-ROM.

Jornadas Ornitológicas Españolas (13, 1996, Figueras). *Actas de las XIII Jornadas Ornitológicas Españolas, 5-10 diciembre 1996 (Figueras-Girona)*. Madrid, Sociedad Española de Ornitología, 2000. 144 p.

KELSO, Fiona; DEGEAN, Isabel; CALVÍ, Irene. *Museu d'Escultura, Pals*. Barcelona: Fundació Privada Vila Casas, 1999. 90 p.

MARCEC, Arnald; PONS, Xavier; VICENS, Jaume. *Vulcà: sistema d'informació geogràfica aplicat a la gestió del parc natural de la zona volcànica de la Garrotxa*. Bellaterra: Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals, 2000. 1 CD-ROM.

MARGALL, José. *Guia selecta «Sibarit»: selecció de restaurants de Barcelona i de les comarques de Girona, 1999-2000*. Vilafant: ed. de l'autor, 2000. 192 p.

MARQUÈS, Josep Maria. *Ermites i santuaris de la diòcesi de Girona*. Girona: Diputació de Girona, 2000. 183 p.

MENÉNDEZ, Inés; GÓMEZ, Agustín. *Mapa-guia del arte romànic en Girona*. Bilbao: Nordik, 1999. 2 mapes.

MESTRE, Jesús. *De Girona a Barcelona: viatge al romànic català*. Barcelona: RACC/Edicions 62, 2001. 256 p.

encara que se'n conserva la més important (Cassà, Arenys...). També hi trobem l'anàlisi dels components de l'obra, la seva estructura, la iconografia i la distribució de les figures. Al presbiteri i al sòcol del retaule hi ha la plasmació de la vida dels pescadors cadaquesencs, i alhora es concep com un exemple de les icones de la mitologia catòlica, bàsica per entendre la cultura occidental i les seves pautes de pensament.

Destaquen en el llibre les fotos de Joan Vehí, fuster de professió i autèntic especialista en els costums locals. Cal assenyalar que l'edició, en tapa dura i de grandària notable, és trilingüe: català, castellà i anglès. Aquesta multiplicitat d'idiomes —convivència pacífica— serà, sens dubte, una de les característiques de les futures línies editorials. En definitiva, *El retaule de Cadaqués* és un producte amè, i no per això mancat de consistència.

Moisés de Pablo

Les cartes d'una nissaga

MATAS, Josep; PRAT, Enric; VILA, Pep.

Les cartes de les famílies Roger i Rosés.

Arxiu Municipal. Palafrugell, 2002.

L'Arxiu Municipal de Palafrugell, coincidint amb l'estrena de la seva nova seu

Il·l·lustració de Josep Pòles, Enric Prat i Pep Vila

—que precisament està ubicada a la que havia estat casa dels Roger i dels Rosés (és coneguda per can Rosés)— i amb la col·laboració de la Diputació de Girona, ha editat aquest llibre, confegit per Josep Matas, Enric Prat i Pep Vila en una labor silenciosa i eficaç —professional— que facilita la comprensió dels textos i els ressalta. Matas ha tingut cura de resumir la història de la nissaga familiar que s'inicia amb Jacinto Roger, el qual arribà a Palafrugell pels volts de 1672 procedent de Maçanet de Cabrenys. Establert com a apotecari a la plaça de l'Església, el va succeir el seu fill Lluc, i a aquest el seu fill Francesc. El besnet de Jacinto, Anton, va ser el darrer dels Roger. Quan va morir, el 1800, va fer-se càrrec de béns i drets la família Rosés, hisendats i farmacèutics gironins, emparentats amb els anteriors pel casament de Maria Manuela Roger, filla i hereva universal d'Anton, amb Francisco Rosés. A partir d'aquell moment, la relació epistolar entre Giro-

na i Palafrugell va sovintegar. La tradició com a apotecaris dels Roger a Palafrugell, inclòs un canvi de casa d'un costat a l'altre del carrer Major, arriba fins avui amb la farmàcia de què és titular Frederic Suñer i Casadevall.

La segona part del llibre, a cura de Prat i Vila, és una selecció epistolar de les relacions entre els propietaris gironins i els administradors dels seus béns a Palafrugell.

El contingut d'aquestes cartes justifica el subtítol de l'obra: *Notícies de Palafrugell dels segles XVIII i XIX*, si bé la major part de la correspondència està datada en la primera meitat del segle XIX. Efectivament, amb l'excusa d'informar, i rebre o donar instruccions, sobre la botiga de farmàcia de Palafrugell, el mas Calvó d'Esclanyà (avui mas del Relletge) i altres finques com l'olivaret de Sals, l'hort i la casa d'en Vergonyós i més propietats a Mont-ras, Llofriu i Torrent, els administradors i dependents dels Rosés comentaven també l'esdevenir històric local, tant pel que fa als grans fets generals com als usos i costums del poble. «Vullia Déu que acàviem de passar los 15 mil francesos, y sapiem de cert ahont van y per què, pues tota la gent està en expectació que serà aqueix gran silenci de coses que-s guarda, y pugam ab axò conseguir la pau que tant desitjam tots» (Joan Camps a Francisco Rosés, 26-II-1808).

Amb la publicació d'aquestes cartes, que formen part del fons Rosés a

l'Arxiu Històric de Girona, l'Arxiu Municipal de Palafrugell continua fidel als seus objectius de potenciar i donar a conèixer el patrimoni documental, que va iniciar el 1998 amb *Notes i dietaris de la família Fina (1561-1878)* i altres posteriors, o amb la col·lecció *Quaderns de Palafrugell*, que ja va per la dotzena de títols.

Publicar un recull epistolar com aquest, referit a l'època actual, tindrà en el futur importants dificultats. Durant l'última desena d'anys, la difusió galopant del telèfon mòbil i les comunicacions a través de la xarxa d'Internet han acabat en relativament poc temps amb el correu convencional, que avui dia gairebé només tragina factures i publicitat gràfica. Les cartes manuscrites comencen a ser una raresa.

No sabria pas establir si això és bo o no, però el que sí és cert és que representa un canvi important. Mentrestant, seguirà essent un plaer llegir llibres com aquest de *Les cartes de les famílies Roger i Rosés*, que tan bé emmiralla una època, uns personatges, un lloc i uns interessos concrets, a través d'una grafia popular i senzilla i uns girs dialectals que resulten entenedors i identificables, perquè, en el fons, qui s'expressa en les cartes són els besavis o rebesavis de tots nosaltres, els nostres propis avantpassats, i si no ho eren per sang, com a mínim sí que és la seva mateixa veu la que s'hi escolta.

Antoni Lledó Crosa

Escriitures per a un mil·lenari

Nonó, Brígida.

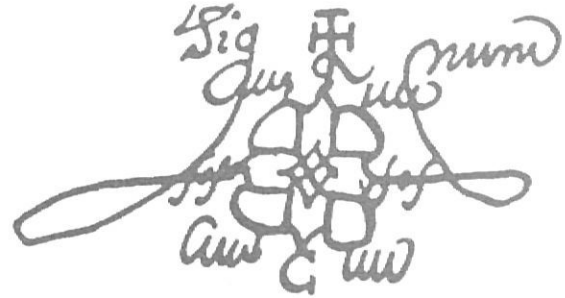
Mil anys d'història escrita. Maçanet de la Selva.

Taller d'Història de Maçanet de la Selva, 2001.

El Taller d'Història de Maçanet de la Selva, d'ençà de la seva creació, l'any 1981, ha portat a terme una línia de treball exemplar en la salvaguarda del patrimoni i el coneixement i difusió de la història local. Les diferents publicacions que periòdicament ha tret a la llum aquesta entitat des del modèlic treball *El nostre poble de pagès* (1988) són el reflex de la seva vitalitat i de l'entusiasme per donar a conèixer als convilatans aquella història que els és més propera.

En aquesta ocasió, coincidint amb el mil·lenari de les primeres referències escrites que se suposaven de l'indret, el Taller ha volgut aplegar en aquest nou llibre una mostra dels documents que fan possible aquest coneixement del passat de Maçanet. Amb aquesta finalitat es va encomanar a la jove historiadora Brígida Nonó la tasca no gens fàcil de seleccionar, recopilar i transcriure prop d'uns 150 documents, de diversa procedència, referents o relacionats amb Maçanet, la cronologia dels quals abraça, inicialment, de l'any 1001 fins a l'any 1935. Posteriorment s'hi van afegir, com a annex de la col·lecció documental, dos documents, un de l'any 919 i un altre del 935, que fan recular encara més l'existència del topònim que dóna nom al municipi.

El llibre, molt ben editat, presenta aquesta col·lecció

documental no només amb els registres i les transcripcions corresponents, sinó també amb una reproducció fotogràfica de cadascun dels documents, cosa que permet fer-se una idea de l'evolució i la complexitat de l'escriptura al llarg dels segles, així com de l'important treball que ha comportat la transcripció de tot aquest corpus documental.

La recopilació, com explica l'autora, parteix d'un treball previ impulsat pel mateix Taller d'Història, de buidatge i localització de documents pels diferents centres d'arxius (fins i tot s'ha revisat la documentació microfilmada de l'Arxiu ducal dels Medinaceli, a Poblet), tasca que va comptar amb la participació de les també historiadores Teresa Estany i Anna Gironella.

El conjunt de documents que es presenten procedeix en bona part de l'Arxiu Fidel Fita d'Arenys de Mar (gairebé un 50%), i també de l'Arxiu Diocesà de Girona, l'Arxiu Capitular de Girona, l'Arxiu de la Corona d'Aragó, l'Arxiu Nacional de Catalunya o l'Arxiu Comarcal de Santa Coloma de Farners, entre d'altres.

El contingut dels documents seleccionats és ric i divers, des dels documents del pagès als del vescomte, el monjo o el bisbe; des de documents de gran solemni-

tat a d'altres propis de la vida quotidiana, però que tenen uns i altres el denominador comú d'acostar-nos a la realitat històrica de cada moment. Hom pot trobar-hi documents curiosos, com el referent al dejuni general que es va decretar l'any 1450 amb motiu de la pesta que assolava el territori, al mateix temps que es feia el vot d'erigir capella a sant Jordi al castell de Torcafelló (doc. 50), o bé la promesa que el 1350 va fer el domer Bernat Mola a l'altre domer de Maçanet, Guillem Riera, de fer-li el servei, a causa del viatge que aquest havia d'emprendre cap a Roma per guanyar el perdó general (doc. 31).

A part dels documents seleccionats que es transcriuen, al final del volum es presenta també una llista de la totalitat dels documents relacionats amb Maçanet que s'han localitzat en els diversos arxius consultats, amb els seus corresponents registres, que seran de gran utilitat per a qualsevol futur treball sobre la història del municipi.

El llibre de Brígida Nonó serà sens dubte una bona eina de consulta per als investigadors, però alhora també un referent per a tots els maçanetencs, ja que hi veuran reflectides les arrels de la seva identitat com a poble.

Santi Soler i Simon